

העותר:

סאדק אל-קדמאני (ת"ז -----)

ע"י ב"כ עוה"ד סוניה בולוס ו/או דן יקיר ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינצ'וק ו/או מיכל פינצ'וק ו/או עאוני בנא ו/או באנה שגרי-בדארנה ו/או שרון אברהם-ויס ו/או לימור יהודה ו/או עאזם בשארה ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר ו/או מיכל תגיר ו/או סיגל שהב

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
ת"ד 33709 חיפה 31336
טלפון: 04-8 526333/4/5; פקס: 04-8526331

- נגד -

המשיבים:

1. מנהל לשכת העיתונות הממשלתית
 2. ועדת הערר שלייד לשכת העיתונות הממשלתית
- רח' הלל 37, בית אגרון, ירושלים

עתירה למתן צו על תנאי

מוגשת בזאת עתירה למתן צו על תנאי, המופנה אל המשיבים והמורה להם לבוא וליתן טעם מדוע לא ינפיקו תעודת עיתונאי לעותר.

הצדדים

1. העותר הוא יליד הכפר מג'דל שמש שברמת הגולן והוא עובד כעיתונאי וכצלם עיתונאי.
2. המשיב 1 (להלן - "המשיב") הוא מנהל לשכת העיתונות הממשלתית (להלן - "הלשכה"). הלשכה היא אחת היחידות, הפועלות במסגרת משרד ראש הממשלה, והיא עוסקת בהענקת תעודות לעובדי תקשורת המונים, ישראלים וזרים כאחד. תעודה זו מאפשרת כניסה לאירועים ממשלתיים, הפתוחים

רק לאנשי תקשורת, והיא מעניקה יתרונות נוספים לעיתונאים, המחזיקים בה, ובהן קבלת הודעות לעיתונות, המופצות על-ידי משרדי הממשלה, או השתתפות בספורים, המאורגנים על-ידי הלשכה.

3. המשיבה 2 היא ועדה, שהוקמה בהתאם לסעיף 8 לכללים בדבר תעודות ואישורים לעיתונאים, לטכנאי שידור ולעוזרי תקשורת (להלן - "הכללים"), שמטרתם להסדיר את ההנפקה של תעודות ואישורים לעובדים בתקשורת.

4. תפקידה של ועדה זו הוא לדון בהשגות של עובדי התקשורת על החלטת המשיב לדחות את בקשותיהם לקבלת תעודה. ועדה זו מורכבת מהגורמים הבאים: מנכ"ל משרד ראש הממשלה או נציגו; מנכ"ל משרד הפנים או נציגו; היועץ המשפטי של משרד ראש הממשלה או נציגו; נציג התקשורת, שימונה על ידי מנכ"ל משרד ראש הממשלה לאחר התייעצות עם נציגות אמצעי התקשורת.

הרקע העובדתי

5. העותר החל לעבוד כעיתונאי וכצלם עיתונאי בשנת 2002, והוא הגיש בתחילת שנת 2003 בקשה ראשונה להנפקת תעודת עיתונאי (להלן - "תעודה"). אחרי מספר חודשים העותר קיבל תשובה שלילית. זאת בשל התנגדותם של גורמים ביטחוניים להנפיק לו תעודה זו.

6. כעבור מספר חודשים הוא הגיש בקשה נוספת להנפקת תעודה. באותה עת הוא עבד כצלם של ערוץ NILE NEWS המצרי. הבקשה נדחתה מטעמים ביטחוניים, ואת התשובה הוא קיבל בעל-פה ללא כל פירוט נוסף.

7. בשנת 2004 הגיש ח"כ מוחמד ברכה שאילתה לשר לביטחון פנים בדרישה לדעת מהם הנימוקים הביטחוניים, שבגינם מסרבים להנפיק לעותר תעודה. בתשובה לשאילתה זו נטען על-ידי השר דאז, ח"כ גדעון עזרא, כי העותר הורשע בשנת 1995 בעבירת אלימות על רקע לאומני והוטל עליו עונש של 16 חודשי מאסר בפועל ו-10 חודשים על תנאי, ובנוסף לכך קיים מידע מודיעיני, לפיו הוא לא זנח את פעילותו האנטי-ישראלית. בשל שתי סיבות אלה נדחו בקשותיו להנפיק לו תעודה.

מצ"ב העתק של התשובה כנספח ע/1.

8. העותר הגיש בקשה נוספת בחודש אוגוסט 2005. גם הפעם הוא קיבל תשובה שלילית בעל-פה, בטענה, כי אותם נימוקים ביטחוניים, שבגינם נדחתה בקשתו הראשונה, עדיין עומדים על כנם.

9. בחודש נובמבר 2005 הגישה סוכנות הידיעות הטורקית IHA- IHLAS NEWS AGENCY (להלן- IHA), שבה הוא עובד היום, בקשה להנפיק לו תעודה. גם בקשה זו נדחתה מאותם טעמים ובעל-פה.

מצ"ב העתק של הפניה כנספח ע/2.

10. ביום 22.12.05 פנתה האגודה לזכויות האזרח בישראל (להלן –"האגודה") למשיב בדרישה להנפיק לעותר תעודה.

מצ"ב העתק של הפנייה כנספח ע/3.

11. ביום 12.3.06 התקבלה תשובתו של המשיב ובה נטען, כי בקשתו של העותר סורבה מטעמים ביטחוניים, המבוססים על חומר מודיעיני עדכני. בתשובה זו לא פורטו המעשים, אם בכלל, המיוחסים לעותר, והמצדיקים את דחיית בקשתו האחרונה להנפקת תעודה מטעמים ביטחוניים. בתשובה הובהר עוד, כי העותר יוכל להגיש בקשה חוזרת בחלוף ששה חודשים. כמו כן, הוא יוכל להגיש השגה תוך 30 ימים, בהתאם לסעיף 8 לכללים.

מצ"ב העתק של התשובה כנספח ע/4.

12. האגודה פנתה שוב ביום 5.4.06 למשיב והבהירה, כי התשובה שנתקבלה בעניינו של העותר אינה מאפשרת לו למצות את זכותו להשיג על ההחלטה שלא להנפיק לו תעודה משום שמדובר בתשובה תמציתית ביותר ואין בה התייחסות מינימלית לתשתית עובדתית כלשהי, עליה מבוססת ההחלטה. בפנייה זו דרשה האגודה מהמשיב לאפשר לעותר לעיין בחומר שנאסף אודותיו, שעומד בבסיסה של ההחלטה לדחות את בקשתו להנפיק לו תעודה.

מצ"ב העתק של הפניה כנספח ע/5.

13. פניה זו הועברה למנהלת המדור לייעוץ משפטי במשרד ראש הממשלה, עו"ד יעל כהן (להלן- "היועצת המשפטית"). ביום 11.4.06 התקבלה תשובתה של היועצת המשפטית, בה היא חזרה על הטענה, כי הסירוב להנפיק תעודה לעותר התקבל על רקע מידע מודיעיני על מעשיו, וכי ככלל אין כל חובה להעמיד מידע זה לעינו של העותר במסגרת הליך ההשגה, אך מבלי לגרוע מהאמור, תיבדק האפשרות למסור מידע נוסף ביחס לשיקולי הביטחון הספציפיים בעניינו של העותר.

מצ"ב העתק של התשובה כנספח ע/6.

14. ביום 20.4.06 הגיש העותר ערר על הסירוב להנפיק לו תעודה. בערר הועלו טענות משפטיות כלליות בלבד בשל הסירוב של הלשכה לאפשר לעותר לעיין בחומר שנאסף אודותיו. במסגרת הערר העותר דרש שוב להתיר לו לעיין בחומר העובדתי, ששימש בסיס לדחיית בקשתו להנפיק לו תעודה, וכן להגיש טיעונים משלימים, המתייחסים לחומר זה.

מצ"ב העתק של הערר כנספח ע/7.

15. ביום 16.5.06 העבירה היועצת המשפטית חומר נוסף לעותר, המתייחס לתשתית העובדתית, עליה מבוסס הסירוב להנפיק לו תעודה. על-פי חומר זה, בבסיסו של הסירוב להנפיק תעודה לעותר עמדו שלושה טעמים: השתתפות העותר בפעילות תמיכה בסוריה; מעורבותו של העותר בהפצת כרוזים, הקוראים למאבק מזויין של תושבי השטחים הכבושים נגד ישראל; ועברו הפלילי של העותר.

מצ"ב העתק של תשובת היועצת המשפטית כנספח ע/8.

16. ביום 31.5.06 הגיש העותר טיעונים משלימים לוועדת הערר. בטיעונים אלה הודגש, כי הסירוב להנפיק לעותר תעודה בשל השתתפותו בפעילות "תמיכה בסוריה" הינו בלתי חוקי משום שלא ברור מהי המשמעות של המונח "פעילות תמיכה בסוריה", וכי כל עוד מדובר בהבעת דעה אישית, להבדיל מפעילות בלתי חוקית, דבר אשר לא נטען לגבי העותר בקשר ל"תמיכתו" בסוריה, אין להענישו על דעותיו בלבד.

17. העותר הכחיש מכל וכל את מעורבותו בהפצת כרוזים, הקוראים למאבק מזויין של תושבי השטחים הכבושים נגד ישראל, והוא דרש לקבל עותק של אותם כרוזים או פירוט התאריכים, שבהם הוא כביכול הפיץ אותם כרוזים.

18. לגבי עברו הפלילי של העותר, בטיעונים המשלימים נטען, כי בתשובה הראשונה של המשיב הובהר לעותר, כי הסירוב להנפיק לו תעודה נעוץ במידע מודיעיני עדכני ואינו נשען על עברו הפלילי. בנוסף, מהעונש שהוטל על העותר ניתן ללמוד שלא מדובר בעבירה חמורה במיוחד, וכי חלוף הזמן הרב מיום הרשעתו מחייב מתן משקל שולי ביותר לעברו הפלילי של העותר.

מצ"ב העתק של הטיעונים המשלימים כנספח ע/9.

19. העותר וב"כ הופיעו בפני ועדת הערר ביום 5.6.06 ודרשו שוב לעיין בכרוזים, אותם לפי הנטען חילק העותר. דרישתם נענתה בשלילה.

20. ביום 4.7.06 נתקבלה החלטת ועדת הערר על דחיית עררו של העותר. בהחלטה צויין, כי העותר יוכל להגיש בקשה חדשה להנפיק לו תעודה בתום ששה חודשים מיום מתן ההחלטה.

21. המשיבה 2 ביססה את החלטתה על אותם נימוקים בדבר הרשעתו הקודמת של העותר בעבירת אלימות על רקע לאומני וכן על מידע מודיעיני חסוי, שלכאורה מלמד, כי העותר ממשיך "לתמוך" במעשי אלימות, כפי שפורט במכתבה האחרון של היועצת המשפטית.

מצ"ב העתק של ההחלטה כנספח ע/10.

הטיעון המשפטי

22. הסירוב של המשיבים להנפיק לעותר תעודה זו בשל השקפת עולמו הפוליטית, וההישענות על הטענה בדבר השתתפותו בפעילות "תמיכה" בסוריה כאחד הנימוקים לדחיית בקשתו, מהווים פגיעה חמורה באינטרס הציבורי בקיומה של עיתונות חופשית והתערבות עקיפה בתכניה.

23. סירובם של המשיבים להנפיק לעותר תעודה כאמור מהווה פגיעה בזכותו החוקתית של העותר לחופש העיסוק, בשל המגבלות שהוא מטיל על חופש הפעולה שלו כעיתונאי.

24. בנוסף, הגילוי החלקי של החומר העובדתי, עליו מבוסס הסירוב, מהווה פגיעה בזכותו של העותר להליך הוגן.

25. לבסוף, טענת המשיבים בדבר הסכנה, הנשקפת מהעותר בשל עברו הפלילי, אינה מבוססת, והיא אינה משקפת איזון ראוי בין האינטרס הציבורי בקיומה של עיתונות חופשית וכיבוד זכותו של העותר לחופש העיסוק לבין שיקולי ביטחון למיניהם.

א. הפגיעה בחופש הביטוי ובחופש העיתונות

26. על הקשר בין הנפקת תעודות לעיתונאים לבין האינטרס הציבורי בקיומה של עיתונות חופשית עמדה השופטת דורנר בפרשת סייף:

"ניתן לקבוע בביטחון כי הענקת תעודה כזאת לעוסקים בעיתונות היא חלק מאינטרס חברתי מוגן לעיתונות חופשית ולסיקור פתוח. אינטרס זה אינו של העיתונאים, רשתות הטלוויזיה והרדיו, העיתונאים או סוכנויות הידיעות בלבד. זהו אינטרס ציבורי כללי, המשרת בין היתר – בנוסף להגשמה העצמית של המבקשים להתבטא – גם את גילוי האמת, את ההליך הדמוקרטי ואת היציבות החברתית. ראו והשוו בג"ץ 399/85 כהנא נ' הוועד המנהל של רשות השידור, פ"ד מא(3) 255, בע" 270-279. על הרשויות – לרבות לשכת העיתונות – להתחשב באינטרס זה ולתת לו משקל הולם בהחלטותיהן."

בג"צ 5627/02 סייף ואח' נ' לשכת העיתונות הממשלתית ואח', פ"ד נח (5) 70, 76 (2004) (להלן- "פרשת סייף")

27. זאת ועוד, ההחלטה בדבר הנפקת תעודות לעיתונאים אמורה להתבסס על שיקולים ענייניים בלבד. בעניין זה אנו מפנים לבג"צ 181/96 הוצאת עיתון הארץ ואח' נ' הרמטכ"ל ואח', פ"ד נ(5) 45 (1996), בפרשה זו המשיבים טענו, כי יש להבחין בין הזכות לקבל מידע מרשויות הצבא לבין "פריבילגיות שהינן מחוות של רצון טוב", וכי לעותרים אין זכות מוקנית ליהנות מטובות הנאה, המוענקות על-ידי המשיב (שם בעמ' 48).

28. בית המשפט דחה הבחנה זו וקבע (בעמ' 48):

"הבחנה זו שעושה דובר צה"ל בין "זכויות" לבין "פריבילגיות" ו"מחוות" אינה נהירה לי כל צורכה. מושג ה"פריבילגיה" בימינו ובמקומנו, אין דעת חכמים נוחה הימנו. בימים עברו זיכו מונארך וקיסר אנשים רמי-מעלה ב"פריבילגיות", ומצאנו אף בית-משפט באנגליה אשר אמר בשנות החמישים, כי רישיון שמעניקה המדינה לפלוני הינו בבחינת "פריבילגיה" [...] כך היה בעבר. בימינו - לא עוד. אשר ל"מחוות", שמעתי, למשל, על מחווה שעושה מדינה למדינה. אולם קשה בעיניי כי דובר צה"ל קנה זכות וסמכות לעשות מחווה כלפי אמצעי תקשורת זה או אחר"

29. יוצא, אפוא, כי הסירוב להנפיק תעודות לעיתונאים אמור להתבסס על שיקולים ענייניים, כפי שמתחייב מעקרונות היסוד של המשפט המינהלי. זאת חרף העובדה, כי העיסוק במקצוע העיתונות אינו טעון הנפקת תעודה זו. השקפת עולמו הפוליטית של העותר, הנגזרת מזכותו לחופש ביטוי וחופש הדעה, אינה מהווה שיקול ענייני לצורך הנפקת תעודה.

30. אחד הנימוקים, שבגינם נדחתה בקשתו של העותר להנפיק לו תעודה, הוא מעורבותו בפעילות תמיכה בסוריה. דחיית בקשתו של העותר על בסיס נימוק זה הינה בלתי חוקית ופוגעת בחופש העיתונות בישראל.

31. המונח פעילות תמיכה בסוריה הוא מונח עמום ביותר. לכן, הפרשנות היחידה, שניתן לייחס למונח זה, היא פעילות תמיכה בסוריה המוגנת על-ידי הזכות החוקתית לחופש הביטוי ולחופש הדעה.

32. עיתונאי, כמו כל אזרח או תושב אחר, נהנה מהזכות החוקתית להביע את עמדותיו ואת השקפות עולמו הפוליטיות גם על-ידי השתתפות בהפגנות ובעצרות. הזכות להפגין והזכות לחופש הביטוי והדעה הן זכויות יסוד מהמעלה הראשונה במשטרים דמוקרטיים. אסור למדינה להגביל את חופש העיסוק של עיתונאים רק משום שהחליטו לממש את זכותם לחופש ביטוי ואת זכותם להפגין.

33. העותר הוא יליד מגידל שמש, ואם הוא מחזיק בדעה, כי יש להחזיר את רמת הגולן לסוריה, הרי שמדובר בדעה לגיטימית, אשר חוסה בצל חופש הביטוי וחופש הדעה, כמו גם הבעת דעה זו בפומבי באמצעות השתתפות בהפגנה או בעצרת. דברים אלה תקפים גם לגבי השתתפות בהפגנות, שמטרתן להביע מחאה על מדיניות החוץ של ארה"ב או של כל מדינה אחרת כלפי סוריה.

34. זאת ועוד, העותר הצהיר בטיעונים המשלימים שהוגשו למשיבה 2, כי מזה ארבע שנים הוא נוכח בפעילות פוליטית ציבורית, לרבות בהפגנות, כעיתונאי וכצלם עיתונות כדי לסקר את האירועים בלבד.

35. הסירוב להנפיק תעודה לעותר בשל השתתפותו בפעילות "תמיכה בסוריה" מעלה חשש כבד וממשי, כי ההחלטה לדחות את בקשתו של העותר להנפקת תעודת עיתונאי אינה מבוססת על שיקולים ביטחוניים ענייניים, אלא מדובר בהחלטה, שבבסיסה עומדים שיקולים פוליטיים ואידיאולוגיים, שהינם שיקולים זרים ופסולים לצורך הנפקת תעודת עיתונאי.

36. פגיעה מינהלית בעיתונאים, וקביעה על-ידי השלטונות, איזה עיתונאי יהיה בעל תעודה ו"מועדף", ואיזה עיתונאי יהיה מוגבל ביכולתו לבצע את תפקידו, בהתבסס על שיקולים פוליטיים, מהווה בהכרח פגיעה בחופש העיתונות, ובעקיפין, התערבות שלטונית בתכניה. המשיב אינו רשאי לפגוע במעמדם של עיתונאים, המתנגדים למדיניות הממשלה והמבקרים אותה, ע"י הסירוב להנפיק להם תעודות. מדובר בניסיון של המשיב להכתיב מסרים תקשורתיים מלמעלה.

37. חופש הביטוי מהווה זכות בעלת "מעמד-על" במשטר דמוקרטי ואף תנאי מוקדם לקיומה של דמוקרטיה:

"שלטון הנוטל לעצמו את הרשות לקבוע מה טוב לאזרח לדעת, סופו שהוא קובע גם מה טוב לאזרח לחשוב; ואין סתירה גדולה מזו לדמוקרטיה האמיתית, שאינה מודרכת מלמעלה".

בג"צ 243/62 אולפני הסרטה בישראל בע"מ נ' גרי, פ"ד טז 2407, 2416.

38. החשש, כי שיקולים "אידיאולוגיים", ובהם השקפת עולמו של העיתונאי, מהווים שיקולים רלבנטיים לצורך הנפקת תעודה אינו מופרך. כך, למשל, בפרשת סייף, שדנה בזכותם של עיתונאים פלסטינים,

תושבי השטחים הכבושים, לקבל תעודות עיתונאי מטעם המשיב, נטען ע"י המדינה, כי מעבר לטעמים הביטחוניים, אין מקום ליתן לעיתונאים הפלסטיניים תעודת עיתונאי מחשש שהם ינצלו אותן לרעה במסגרת הקרב, המתנהל בין ישראל לבין הפלסטינים על דעת הקהל העולמית. אלא שהמדינה חזרה בה מעמדה זו והגנה על סירובה להנפיק את התעודות בטעמים ביטחוניים בלבד.

ב. הפגיעה בחופש העיסוק של העותר

39. הסירוב להנפיק תעודה לעותר פוגע בזכותו החוקתית לחופש עיסוק, המעוגנת בחוק יסוד: חופש העיסוק.

40. אומנם העיסוק במקצוע העיתונות אינו טעון רישוי, אך עדיין הסירוב להנפיק תעודה לעיתונאים, ובהם העותר, מגביל במידה ניכרת את חופש הפעולה שלהם כעיתונאים. בעניין זה אנו מפנים לדבריה של השופטת דורנר בפרשת סייף (עמ' 76):

"עיסוק במקצוע העיתונות אינו טעון רישוי, הפוגע בחופש הביטוי. המקצוע הוא איפוא חופשי, וכל החפצים בכך עוסקים בו. תעודות עיתונאי אינן מוצאות על-פי חוק. אכן, אין הסירוב להנפיק תעודות עיתונאי סוגר בפני המסורבים את המקצוע, אך הוא מכביד במידה ניכרת על ביצועו. שכן, התעודות דרושות לצורך קבלת מידע מן הרשויות, שהוא חיוני לעיסוק במקצוע העיתונות. הכבדה זאת פוגעת באפשרות להתבטא ולקבל מידע. אכן, עוד לפני כ-20 שנה נפסק כי "חירות האזרח לקבל מידע ולהפיצו כמוהו כחירות הביטוי" (השופט יעקב טירקל בבג"ץ 509/80 יונס נ' משרד ראש-הממשלה, פ"ד לה(3) 581 [...] בע' 594"

ראו גם את דבריו של השופט לנדוי בפרשת יונס:

"אין חולקין, שנודעת לתעודות עיתונאים חשיבות מעשית משתית בחינות:
(א) המחזיקים בהן נהנים משירותיה של לשכת העיתונות הממשלתית, בצורת הפצת ידיעות, שבהפצתן מעוניינת הלשכה, וכן השתתפות בסיורי עיתונאים, שהלשכה עורכת. (ב) התעודה משווה, למעשה, למחזיק בה מעמד מועדף, "מורם מעם", בגישה אל רשויות השלטון המרכזי והמקומי ואל מקורות מידע שונים"

בג"ץ 509/80 יונס נ' משרד ראש הממשלה, פ"ד לה (3) 581, 592 (1981).

41. לאור חשיבותה של התעודה לחופש הפעולה של עיתונאים, אמצעי תקשורת רבים מעדיפים את העסקתם של עיתונאים, המחזיקים בה, על פני עיתונאים, שאינם מחזיקים בה.

42. הפגיעה בזכותו של העותר לחופש עיסוק מתחזקת שבעתיים משום שהיא נעשתה, כפי שיפורט להלן, תוך הפרת כללי הצדק הטבעי. הפגיעה בזכותו של העותר לחופש העיסוק מבלי לחשוף בפניו את התשתית העובדתית, שכביכול מצדיקה פגיעה זו, מונעת ממנו לבחון את חוקיותה של הפגיעה בזכותו לחופש העיסוק, בהתאם לכללים שנקבעו בחוק יסוד: חופש העיסוק. קבלת חומר הראיות בשלמותו ומתן הזדמנות להגיב עליו מהווה "חגורת ביטחון כנגד פגיעה העולה על הנדרש" (בג"צ 4914/94 טרנר נ' מבקרת המדינה, פ"ד מט (3) 771, 790 (1995)).

ג. הפגיעה בזכות להליך הוגן

43. מאליו מובן, כי המשיבים, בהיותם רשות ממשלתית, כפופים לעקרונות היסוד של המשפט המינהלי, ובהם כללי הצדק הטבעי. לעניין זה אנו מפנים לפרשת **סייף** (בעמ' 75):

"על לשכת העיתונות, בדומה לרשויות אחרות של המדינה, לקיים את כללי המשפט המינהלי בפעולותיה כלפי העותרים"

44. אין להכביר מילים על מעמדם של כללי הצדק הטבעי. זכות הטעון, הנגזרת מכללי הצדק הטבעי, היא זכות חוקתית, הקשורה קשר בל-יינתק לזכותו של הפרט להליך הוגן. ההגינות מחייבת, כי רשות מינהלית, המקבלת החלטה בעניינו של הפרט, תאפשר לו להשמיע את דבריו ולנסות ולשכנע בצדקת עמדתו.

בג"צ 4112/90 האגודה לזכויות האזרח בישראל נ' אלוף פיקוד הדרום, פ"ד מד(4) 626 (1990).

45. לעותר נמסר, כי אחד הנימוקים לדחיית בקשתו להנפיק לו תעודה הוא מעורבותו בחלוקת כרוזים, הקוראים למאבק מזויין של תושבי השטחים הכבושים. ברם, בקשתו של העותר לקבל עותק של אותם כרוזים או לדעת מהם התאריכים, שבהם נטען שהפיץ אותם כרוזים, נדחו על-ידי המשיבים.

46. המשיבים אינם יוצאים ידי חובתם על-ידי מסירת מידע תמציתי זה, אלא הם חייבים למסור לעותר העתק של אותם כרוזים או לכל הפחות לאפשר לו לעיין בהם, או למסור לו מידע על התאריכים, שבהם הוא מואשם בהפצתם. ניתן לדמות מצבו של העותר למצב בו אדם מואשם בעבירת הסתה, אך המדינה אינה מאפשרת לו לדעת את תוכן התבטאותו, שלגביה ניטען, כי היא מהווה עבירה על החוק הפלילי.

47. **יודגש, כי העותר מכחיש מכל וכל מעורבותו בחלוקת כרוזים כאמור.** לכן, התאריכים והמקומות, שבהם הוא מואשם בחלוקת אותם כרוזים, מהווים מידע חיוני כדי שהעותר יוכל להגן על עצמו.

48. זאת ועוד, מדובר בכרוזים שלכאורה הופצו ברבים, ועל כן מסירת עותק של אותם כרוזים לעותר לא תגרום נזק ביטחוני או מודיעיני כלשהו.

49. גילוי חלקי ביותר של החומר, שעליו התבססה החלטת הרשות, מסכל את יכולתו של העותר להשיג על החלטת המשיבים, משום שהוא מאבד את יכולתו להגן על עצמו ועל עמדתו, ולנסות ולהפריך את הטענות, ששימשו נגדו, במידה שהן שגויות:

"מסמכים שנתקבלו על-ידי רשות ציבורית תוך כדי שימוש בסמכות שהוענקה לה על פי דין, צריכים להיות גלויים ופתוחים בפני הצד הנוגע בדבר... בוודאי כך כאשר הנוגע בדבר מבקש לערער על החלטת המינהל... במצב כזה, זכותו של הפרט לדעת את הבסיס לאותה החלטה. רק ידיעה כזו תבטיח, שהשגתו על החלטת הרשות תהא עניינית וממוקדת. רק השגה שנעשית מתוך מידע מלא תהיה השגה אפקטיבית, הממצה את זכותו של המשיג לטעון את טענותיו ולתקוף באופן ישיר את המידע ששימש נגדו". (ההדגשה שלי, ס' ב').

רע"א 291/99 ד.ג.ד. אספקת אבן ירושלים ואח' נ' מנהל מע"מ (טרם פורסם), ניתן ביום 14.4.04, פסקה 15 לפסק דינו של הנשיא ברק.

50. גם אם הנפקת תעודת עיתונאי אינה מהווה תנאי מוקדם לעיסוק במקצוע העיתונות, אין בכך כדי להצדיק את הפגיעה בכללי הצדק הטבעי:

"זכות יסוד של האדם בישראל היא, כי רשות ציבורית, הפוגעת במעמדו של אדם, לא תעשה כן, בטרם תעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו. לעניין זכות יסוד זו, אין נפקא מינה, אם הרשות הציבורית פועלת מכוח חיקוק או מכוח הנחיה פנימית או מכוח הסכם. אין גם כל חשיבות לשאלה, אם הסמכות המופעלת היא שיפוטית, כעין שיפוטית או מינהלית, ואם שיקול הדעת, הניתן לאותה רשות, הוא רחב או צר. בכל מקרה, בו רשות ציבורית מבקשת לשנות את מעמדו של אדם, עליה לפעול כלפיו בהגינות, וחובה זו מטילה על הרשות את החובה להעניק לאותו אדם את ההזדמנות להשמיע את דעתו."

בג"ץ 654/78 גינגולד נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד לה (2) 649, 655 (1979).

51. בנוסף, זכותו של הפרט לעיין במידע שמחזיקה הרשות לגביו נסמכת על עקרון חופש המידע, המעוגן בהלכה הפסוקה ובחוק חופש המידע, התשנ"ח-1988. כמו כן, זכות זו מעוגנת בזכותו של הפרט לכבוד, הכוללת את זכותו של הפרט לדעת על עצמו כחלק מהאוטונומיה האישית שלו.

רע"א 1412/94 הסתדרות מדיציניית הדסה נ' גלעד, פ"ד מט(2) 516, 525 (1995).

ד. העבר הפלילי של העותר

52. אחד הנימוקים לדחיית בקשתו של העותר להנפיק לו תעודה הוא הרשעתו הקודמת בעבירת אלימות על רקע לאומני. כאן המקום להדגיש, כי המשיב הבהיר במכתבו מיום 12.3.06, כי דחיית בקשתו של העותר מבוססת על מידע מודיעיני עדכני ולא על מידע ישן אודותיו. אלא שהחלטת המשיב 2 לדחות את הערר התבססה בין השאר על עברו הפלילי. שינוי הגרסאות של המשיבים בנוגע למשקל, שניתן לעברו הפלילי של העותר, מחליש במידה רבה את טענת המשיבים בנוגע לסכנה, הנשקפת מהעותר בשל עברו הפלילי.

53. האינטרס הציבורי בקיומה של עיתונות חופשית והזכות החוקתית לחופש העיסוק מהווים ערכי יסוד בחברה דמוקרטית. הפגיעה בהם מותרת רק בהתקיימותם של טעמים ביטחוניים כבדי משקל. בטחון המדינה אינו ערך מוחלט כשלעצמו ואינו מצדיק פגיעה אוטומטית בכל זכות שעלולה להתנגש עמו. בעניין זה אנו מפנים פרשת סייף (בעמ' 77-76):

"כאמור, עמדת המדינה – המסרבת להעניק תעודות עיתונאי לפלסטינים תושבי האזור בתור שכאלה – נסמכת על שיקולי ביטחון. ואכן, הביטחון הוא ערך יסוד בחברתנו. ללא ביטחון לא ניתן לשמור על זכויות אדם ואינטרסים מוגנים אחרים. אך בדומה לזכויות האדם אף ערך זה אינו מוחלט; נדרש איזון בין אינטרס השמירה על הביטחון לבין זכויות ואינטרסים מוגנים אחרים המתנגשים בו".

54. בפרשת סרי אישר בית המשפט הנכבד את הסירוב של לשכת העיתונות הממשלתית להנפיק לעותר תעודה. שם נטען, כי קיימת קירבה לוודאות, שהנפקת התעודה תגרום לפגיעה ממשית בביטחון המדינה:

"בנסיבות העניין ונוכח עמדתו של בא-כח העותר, דין העתירה להדחות. ההנמקה שניתנה לסרוב להעניק לעותר תעודת עיתונאי נוסחה בלשון חריפה וחד משמעית. לטענת המשיבים מבוסס הסרוב על סכנה ממשית וקשה לבטחון המדינה ברמת הסתברות הקרובה לודאי".

בג"צ 7093/02 סרי ואח' נ' לשכת העיתונות הממשלתית ואח' (לא פורסם), ניתן ביום 27.10.02.

55. בחינת עברו הפלילי של העותר מלמדת, כי המבחן הזה אינו מתקיים כלל בשל שלושה טעמים.

56. ראשית, העונש שהוטל על העותר בגין הרשעתו בעבירת אלימות על רקע לאומני (16 חודשי מאסר בפועל ו-10 חודשים על תנאי) מלמד, כי לא מדובר בעבירה ביטחונית מהמסוכנות שבספר החוקים.

57. שנית, העותר לא ריצה את כל העונש שהוטל עליו, והוא שוחרר על-ידי ועדת השחרורים. לו סברה ועדת השחרורים, כי מדובר באסיר מסוכן, היא לא הייתה מאשרת את שחרורו המוקדם מלכתחילה.

58. לבסוף, העותר הורשע בשנת 1995, והעבירה התיישנה בחודש יולי. ההתעקשות של המשיבים, כי הנפקת תעודה לעותר תסכן את ביטחון המדינה או ביטחון בכירי הממשל בתואנה, כי העותר הורשע בעבירה על רקע לאומני, זאת חרף שחרורו המוקדם של העותר וחרף חלוף הזמן הרב מהרשעתו, מעלה חשש כבד, כי המשיבים משתמשים בעברו הפלילי של העותר כדי להעניש אותו על השקפת עולמו הפוליטית.

59. העובדה, כי המשיבים שינו גרסאות לגבי המשקל שנתנו לעברו הפלילי של העותר, מאששת חששות אלה.

אשר על כן מתבקש בית המשפט הנכבד להוציא צו על תנאי בעתירה כמבוקש ולאחר קבלת תשובת המשיבים לעשותו מוחלט.

סוניה בלוס, עו"ד
ב"כ העותר